

Sofia Hammarberg

Examensuppsats Kandidat

Ädellab Konstfack

VT 2016 Handledare Michelle Göransson

DO NOT COVER

(STÖRST AV ALLT ÄR FEELINGEN)

Om att frigöra sig från skam genom Corpus/Jewellery

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING

Teori/Bakgrund/Definition

FALLSTUDIER

Liesbeth Bussche

Karin Hermansson

Louise Bourgeois

GESTALTNING

Process/Material

Ringarna

Påsarna

Selfiesticken

I RELATION TILL FÄLTET

Corpus

Jag i fältet

SLUTSATS/AVSLUT

APPENDIX

INLEDNING

Det svåra med skam är att det påförs utifrån men upplevs inifrån. Det svåra är att den är så vidrig, att den står över alla andra känslor. Det svåra, är att den är som en inre blödning, att den bebor dig, håller dig gisslan.

Skam är hemligheterna, allting du vill dölja. Skam är nakenheten, innanför kläderna. Skam är xrayvision, utanpå kläderna. Skam är inom hemmets fyra väggar, i köksskåpen, på köksbordet. Skam är i sovrummet, i garderoben, under täcket. Skam är din frukost, din lunch och din middag. Den är din efterrätt.

Skam är dina fingrar, dina fötter, din funktion. Din hud, ditt skinn, ditt hår. Den är ditt spott, dina tårar. Den är alla dina vätskor.

Skam är på tunnelbanan, utanför klubben, i butiken och på gatan.

Skam är att förstå att det du uppmuntrats till att vara är vad du nu skall skämmas över. Din rosett. Skam är att vara en katt. Mjau. Skam är att bli tagen i, tagen på.

Skam är att aldrig se sig själv på tv. Du finns inte. Skam är att vara ett undantag. Ett alibi.

Detta träffsäkra citat av Ulrika Dahl (Dahl 2014:50) , docent i genusvetenskap, har länge legat som ett frö i mitt bakhuvud: "Det är skamligt att göra det som flickor uppmanas till att göra. Det vill säga, säga: Se på mig"

Känslan klistras, på dig och din kropp. Som blött trälim som allt bara fastnar i. Känslan är kopplad till ingenting du gör, har eller tar utan till den du är. Den påförs utifrån men upplevs inifrån, och det svåra är att det kommer en aldrig ihåg. Det handlar bara om dig själv. Du internaliserar budskapet av allt som händer omkring dig för att komma till slutsatsen att det är dig det är fel på. Istället för att kritiskt granska situationen så granskar du kritiskt dig själv.

På samma sätt som skammen bebor våra kroppar så bebor den också material, tekniker och objekt. Med all vår förförståelse så vet vi vad som är fint och vad som är fult, vad som är rätt och vad som är fel. Vi vet på vilka sätt vi bör närma oss våra objekt, och sällan är att göra det emotionellt det rätta sättet. I boken Svensk Smak

gör Zandra Ahl och Emma Olsson (Ahl & Olsson 2002:108) helt utan pardon upp med smakbegreppet så som det har sett ut under 1900-talets formsverige.

Ibland verkar det som att allt prat om funktion är ett sätt att visa att man har det korrekta förhållningssättet till formgivning. Den emotionella aspekten på form anses låg och utbildad. Det är inte fint att välja saker som framkallar minnen eller är sentimentala eller pryttlige. Hur handen fattar tillbringarens handtag eller hur skeden ligger i munnen är däremot helt tillåtna diskussionsämnen. Sakerna får bara finnas om de anspelar på god funktion, eller uppvisar det formspråk som kallas funktionellt utan att vara det. Men presentbutiken som säljer miniatyrskor, tomtar, delfinklockor eller små hundar har precis lika mycket formgivna föremål som på sitt vis är funktionella. De fyller ju sin köparens längtan efter något att titta på och fantisera om. Det handlar om minnen, tankar, föreställningar och lust. Det finns flera olika sorters funktioner, men bara en som är godkänd.

MIN DEFINITION

När jag pratar om skam så pratar jag om erfarenheter av skam utifrån mig själv, utifrån mina vänner och bekanta och utifrån skrivna berättelser jag tagit del av via nätet, tidningar, bloggar och böcker. Det blir tydligt att detta är en erfarenhet jag till stor del delar med personer som identifierar sig själva som kvinnor. Personer som utsatts för olika typer av diskriminering, övergrepp, otrygga uppväxter och utanförskap. Inte bara kvinnor, men mestadels kvinnor. Detta är underförstått i mitt arbete och en viktig del i det är att vända mig till dem som målgrupp. Det är med dem i åtanke som jag skapar min konstnärliga gestaltning i detta projekt. I och med detta vill jag inte utesluta någon då jag har full förståelse för att andra personer också har upplevelser av detta. Dock önskar jag att jag slapp försvara skammen som en främst "kvinnlig" erfarenhet men vet också att mer fokus än jag önskar kommer att gå till att övertyga andra om vikten för mig att få skapa något riktat till enbart den målgruppen. I det här utdraget ur Ulrika Dahls (Dahl 2014:324) bok Skamgrepp tydliggör hon kopplingen mellan skam och att "vara kvinna".

Enligt Svenska Akademiens ordboks många och utförliga exempel är skam bland annat "Förhållandet att bli utsatt för allmän missaktning och förakt", att bli utsatt för överlägsna, spefulla skämt, ofta med bibegrepp av känslor av mindervärdighet. Det handlar också om handlingar som medför anledning till blygsel, som bringar skam över

ens familj och är motsatsen till heder och ära. Många av vår akademis exempel handlar om kvinnor och flera av oss säger att skam särskilt associeras med könet, "med onyttigt folk", "lösa kvinnor", de som dagligen vältrar sig i laster, som inte blygs och uppträder på sätt som medför skam. Behöver vi säga mer om hur skam feminiserar, hur femininitet tycks kräva skam?

Jag vill att mitt tema skall genomsyra hela detta arbete, från första tanke till slutresultatet. Jag hoppas att mitt skrivande och mitt gestaltande kan flätas samman och ha utbyte av varandra. Jag tänker mig mitt tema som en röd tråd inte bara rent konceptuellt i mitt gestaltande utan också som en naturlig del i mina materialval, min process och i den slutliga utställningen. Hur jag gör detta är vad jag resonerar kring i den här uppsatsen.

FALLSTUDIER

Det finns en uppsjö av konstnärer som jag anser relevanta för mitt arbete, personer som irriterar, inspirerar eller fascinerar mig i sitt konstnärskap. Här har jag valt tre som jag tycker berör centrala delar av det som jag på ett eller annat sätt jobbar med just nu.

Belgiska smyckeskonstnären Liesbeth Bussche skapar i sitt projekt Urban Jewellery gigantiska smycken som tar sin plats i olika delar av staden och lite såhär tolkar jag hennes arbete. Mitt i gatan, ut från en vägkloss eller på en avspärning växer hennes smycken fram. Hon använder sig av klassiska "gatumaterial" så som till exempel järn, cement eller asfalt och bygger därefter lås, fästen och detaljer i typisk silversmide och smyckeskonstteknik, ofta föreställer de finare, diskreta och inte direkt kontroversiella smycken som en armlänk eller ett pärlörhänge. Resultatet blir oundvikligt. De går inte att undkomma. För mig pratar de om att ta eller kanske kräva den fysiska platsen i samhället som kvinnan inte är tillgiven. Genom att blåsa upp dem i skala och bygga in dem i det offentliga ger hon plats åt det, i samhället ofta ansett, lilla, det som vi vanligen förknippar med ytlighet och dekoration. Smyckena blir en fantastisk blandning av stadens arkitektur och konst. När smycken placeras i den kontexten så blir det också tydligt vilket estetik och vilka objekt vi är vana vid att se i våra städer. I detta så flyttar hon också det privata ut till det offentliga, och här är

det ju då underförstått vilka som alltid varit förpassade till hemmet.

Sättet hon gör det är så självklart, så oundvikligt, det går inte att säga emot. Det slår an något i mig. En vilja att protestera, eller snarare att visa sig självklar. Att få känna sig självklar. Hon använder smyckeskonsten på ett sätt som för mig är att kalla det Corpus/Jewellery. De skapar diskussion, de pratar om det privata samtidigt som de pratar om det politiska. De relaterar till kroppen. De är vid första anblick lustfyllda, fina, dekorativa men är också en ingång till att prata om något mer, något större.

Bild; Liesbeth Bussche Urban Jewellery <http://www.liesbetbussche.com/urban.html>

Karin Hermansson (Hermansson 2012) har i sitt masterarbete "Girls Club" genom keramiken skapat en kvinnoseparatistiskt plattform. Genom att väva in nagelsalongen som rum, och också använt detta som ett performance, skapar hon trygga utrymmen för att kunna prata om viktiga ämnen som kvinnomisshandel, sexism och sexuella övergrepp. I sitt gestaltande arbete tar hon fasta på detta och via det hon kallar "RnB-estetik" ger hon plats åt sina överdimensionerade fingrar där själva nageln är prydd med de mest maxade dekorationer en kan tänka sig. Skulpturerna är närmast monumentala. Att genom detta, framförallt i samhällets (eller ska vi säga patriarkatets) ögon, "enkla" ta tillfälle att prata om så stora och viktiga ämnen inspirerar mig. Det finns något i att göra något seriöst, snudd på gravallvarligt, av det allra simplaste som inspirerar mig till mitt arbete. Att ta fasta på något som vi känner som trams/fåfängt/ytligt för att ta tillfälle att prata om stora ämnen. Karin skriver i sin masteruppsats att hon genom "till synes lekfulla och ofarliga objekt lurar jag publiken att det handlar om yta".

Bild; Karin Hermansson Girls Club <http://www.konstfack2012.se/master/macg/karin-kakan-hermansson/>

För att återknyta till mitt eget arbete så tror jag på att arbeta med skammen som utgångsläge, även om jag pratar om en frigörelse så tror jag att frigörelsen också kanske ligger i accepterandet, att kunna hitta kraft där i det skamliga snarare än att tvinga sig att röra sig bort från det. Många gånger är det skamfyllda just sådant som utåt sett är lekfullt eller ofarligt. Jag tror också på styrkan i att använda separatistiska rum för att kunna tillåta oss att se, vara i eller släppa skammen.

Jag tänker mig skammen väldigt mycket som en fysisk känsla och mitt första möte med Louise Bourgeois (Bourgeois 2015) konst var just fysiskt. Det var från hennes mage till min. Det var en kropp som upplevde, vad vet jag inte exakt men det kändes. Det kändes i fingrarna, på insidan av händerna. Det var som att jag ville lägga kinden mot alla objekt, känna hur mjukt, hur lent, hur kallt eller varmt. Bröstet förstod och framförallt hjärtat förstod. Det var exakt så instinktivt som jag vill att det ska vara. Efter att ha försökt sätta mig in i hennes konstnärskap så framstår ett sätt att arbeta på magkänsla väldigt starkt i hennes process, en total tillit till sina känslor, och på något sätt så tycker jag att det här också är ett lysande exempel på att det privata är politiskt. Genom att arbeta fram personliga upplevelser, illustrera egna erfarenheter så knyter hon an till andra. Genom det personliga pratar hon om ämnen som är så mycket större än bara en enskild person, att våga vara personlig för att nå ut till många är viktigt för mig i min process och mitt arbete och att tro på magkänslan. Jag har svårt att välja teman, snarare är temat bara att göra inifrån mig själv och att lita till det.

MATERIAL OCH PROCESS

Inte bara hos oss människor lever hierarkierna och maktstrukturerna, de genomsyrar allt. Hur ser skam ut? Hur luktar den? Hur känns den? Vad är vår frigörelse från den?

Som en röd tråd genom mitt gestaltande arbete gör jag hela tiden medvetna val, val av material, symboler, tekniker. Jag väljer utifrån vad jag tycker pratar om mitt tema bäst. Genom att använda material och tekniker som traditionellt sett är belagda med skam eller kodade som mindre värdefulla vill jag kunna prata om skam på ett sätt som folk förhoppningsvis kan känna igen sig i. Vad är skamligt material? Vad är en skamlig teknik?

En viktig del i mitt gestaltande arbete är materialet, ofta är det till och med en utgångspunkt. En abstrakt tanke som länge svävar runt någonstans i de bakre regionerna av mitt huvud som fångas upp av ett material och plötsligt kan arbetet börja, händerna tar vid och magkänslan får styra. Ofta upplever jag en känsla av att famla i mörkret, både med händerna och med huvudet, men så har formuleringen egentligen redan börjat. Vad vill jag säga? Till vem vill jag prata? Varför gör jag så? Varför gör jag så?

I mitt examensarbete så har jag från dag ett tytt mig till alla dessa "fulmaterial", från falskt siden, till virkade dukar, till snusdosor, till leksaker, plast, glitter, snäckor och annat som vi skulle kunna klassa som sämre smak eller oäkta. Att få hänge mig till dessa material har skänkt mig en sådan frihet, något av en lättnadskänsla.

I ett fem år gammalt avsnitt av Ted Talks pratar sociologen och skamforskaren Brené Brown (Brown 2010) om styrkan i sårbarhet. Hon menar att sårbarhet är själva kärnan i skammen och benämner sårbarhet som en förutsättning för att leva ett liv utan skam. Hon beskriver hur hon spontant döper de som inte upplever denna skam till "the whole hearted". De hänger sig åt sårbarheten på så sätt att de låter sig själva bli sedda för allt de är, de älskar utan garanti för att bli älskade tillbaka och framförallt tror på att de är tillräckliga. Allt detta i motsats till personer som lever med skam.

Jag läser Sara Ahmed (Ahmed 2014:103) och det framstår bara tydligare:

The very physicality of shame -how it works on and through bodies- means that shame also involves the de-forming and re-forming of bodily and social spaces, as bodies "turn away" from the others who witness the shame. [...] In experiences of shame the "bad feeling" is attributed to oneself rather than to an object or other. [...] The subject, in turning away from another and back into itself, is consumed by a feeling of badness that cannot simply be given away or attributed to another. Shame involves a different kind of orientation from disgust towards the subject and others. In disgust, the subject may be temporarily "filled up" by something bad, but the "badness" gets expelled and sticks to the bodies of others. [...] In shame I feel myself to be bad, and hence to expel the badness, I have to expel myself from myself (prolonged experiences of shame, unsurprisingly, can bring subjects perilously close to suicide). In shame, the subject's movement back into itself is simultaneously a turning away from itself.

Här blir det lite rörigt men också tydligt, jag läser in likheter i dessa två resonemang i vad skam gör med en person, att kroppar som utsätts för eller upplever skam kommer att krympa och minska i sitt sätt att vara. Den som upplever skam känner en känsla av smärta, en smärta som inte går att lägga på någon annan än sig själv. Därför kommer också att den som upplever smärta att vilja "turn from itself". Här läser jag in att den vänder sig inte bara från sig själv men också från material och objekt som förknippas med denna smärta. Alltså att de inte vågar vara sig själv eller visa sig själv fullt ut. Detta nära det argument som Brene Brown har, när hon pratar om sårbarhet. För att vara sig själv fullt ut, att visa hela sig själv, är att våga vara sårbar. Att våga vara sårbar och visa sig sårbar blir en motstrategi till skam.

I detta tror jag kärnan till min känsla av lättnad och frihet inför mitt val att ty mig till dessa "fulmaterial" ligger. Jag kan applicera detta i min process och i mitt gestaltande arbete. Jag ger mig själv tillåtelse att frossa i alla dessa material, stilar, smaker som jag länge känt förbjudna för mig. Jag låter mig inte begränsas i mina materialval eller min estetik så som smakfostran eller sexism lärt mig att jag borde, utan släpper sargen och använder detta till fördel för mitt arbete. Jag vänder mig till det som anses skamligt och jobbar med det, omfamnar det och upphöjer det. Inte för att visa att det är det "nya rätta" men för att rättfärdiga alla gånger som jag vänt mig ifrån dem på grund av skam.

Jag vill genom att sätta ihop skapa en helhet. Ofta sätter jag ihop saker för att visa på likheterna. Jag tar de yttersta kontrasterna för visa att i slutändan är det ändå samma sak. Jag fascinerar av var de där gränserna går och i vilka sammanhang de "fungerar". Från barnsligt till sexualiserat, från patina till smutsigt och förbrukat. Ett självporträtt på 1700-talet, målat i timmar och presenterat i guldrum. En sminkad tonåring på tunnelbanan sträcker ut handen och poserar för sin mobilkamera. Det ena anrikt, det andra vulgärt. Vad är skillnaden. Materialen? Kontexten? Våra förutfattade meningar?

GESTALTNING

RINGARNA

I ett verk i det här projektet, som går under arbetsnamnet Ringarna, så tar jag med utgångspunkt i leksaksringar fasta på något som berör många av de aspekter av skam som jag resonerat kring. Det fascinerar mig att något som anses vara onödigt "glitter" kan betyda något så innerligt för någon annan. Att för en femma kan du få något som är värt alla pengar i världen. Det handlar om värde, och en känsla av att vara värd något. Jag tänker på skammen som så ofta grundar sig i en känsla av att inte kunna se sitt eget värde. Jag har en tanke kring Corpus/Jewellery som kanske också var det som fick mig att dras till detta smala fält från början. Tanken på att identifiera sig i saker och ting, saker och ting som i objekt, som i Corpus/Jewellery. Att vi tyr oss till dem för vad de kan erbjuda oss, en trygghet, en styrka, en tröst, en självsäkerhet, vi laddar dem med dessa känslor. Jag utgår från leksaksringarna för att för mig är de ett smycke i sin sanna bemärkelse, de är precis vad jag vill att Corpus/Jewellery skall vara. De är ett objekt laddat med känslor, tankar och drömmar. De är bärbara men de är lika verkliga när de ligger i en ask. De är kommunikation. De är diskussion. De är en mötesplats. De relaterar till min kropp men också till min själ. De är ett objekt utanför mig själv samtidigt som de på något sätt är en del av mig.

Precis som i mina andra verk till denna utställning vill jag leka med skalan på ringarna, förstora dem för att låta dem ta plats, göra dem svårare att vika undan. Genom att förstora dem vill jag också förtydliga att jag vill prata om ett emotionellt värde snarare än ett funktionellt eller materiellt värde. Jag vill arbeta med frågor

kring yta och substans, varför de skulle behöva stå i motsats till varandra. Jag frågar mig om de inte lika gärna kan samexistera.

PÅSARNA

En annan del i mitt examensarbete har jag knappt börjat på ännu men lite såhär går mina tankar i utgångsläget. Det handlar om den ärvda skammen och hur den (tack vare?) tyst (-nad) lever vidare genom generationer. Jag tänker på min mormor, jag tänker på min mamma, jag tänker på min dotter jag inte har.

Ulrika Dahl (Dahl 2014:326) skriver:

Alldeles oavsett vad definitionen säger om vem som uttrycker skam (lösaktiga kvinnor tex) så lär oss känsloforskningen att precis som andra känslor är skam inget autentiskt tillstånd, inget några föds med och inte andra; snarare kan vi säga att det är vissa kroppar och inte andra som får veta att de borde skämmas, vissa som ärver skam och som fortsätter skämmas. På så vis kan skam beskrivas som vad amerikanska kulturteoretiker har kallat en offentlig känsla (Cvektovich 2012); den säger oss något om ett politiskt tillstånd, en känslstruktur och en rörelsekarta med feminina tecken och en karta som tecknar femininitet; känslan av skam är djup i sin ytlighet, som i att den tar sig uttryck i kontaktytan mellan oss och världen; huden, den är också inåtvänd som i att den ofta får oss att känna att den är vårt ontologiska tillstånd (Ahmed 2004).

Det är här någonstans jag förstår hur mycket mitt arbete också handlar om klass. Jag pratar inledningsvis om skammen som en "kvinnlig" företeelse men vad det är är alltså en företeelse som bara "vissa kroppar" upplever. Att vara kvinna är att tillhöra en mindre privilegierad grupp i samhället, men det finns såklart också fler sätt att stå utanför dessa privilegier, som att sakna ekonomiskt, kulturell och/eller socialt kapital, att inte uppfylla vithetsnormen, heteronormen eller funktionsnormen är några av de punkter som påverkar vem eller vilka som upplever och lider av skam. Alltså är skammen politisk i och med att det bara är vissa kroppar som ärver den och som bär den. Därav kan det heller aldrig vara en personlig börda utan måste vara ett strukturellt ansvar.

SELFIESTICKEN

Philip Warkander, doktor i modevetenskap (Warkander 2015) drar, i en krönika om selfien, träffande paralleller mellan de gamla självporträtten och dagens selfie queen Kim Kardashian:

När fotografitekniken uppfanns utvecklades självporträtten, och i takt med att fotograferandet blev allmänt tillgängligt kunde nu människor börja dokumentera sig själva, sina vänner och sina liv. Nästa stora revolution ägde rum när fotografiet blev digitalt, eftersom vi nu inte var beroende av kamerafilms begränsningar. Plötsligt kunde vi, via våra telefoner, fotografera allt omkring oss, när som helst, och dessutom sprida det digitalt. Likheterna med forna tiders självporträtt i olja eller brons är tydliga, men så är också skillnaderna. När vem som helst kan ta ett självporträtt, till synes utan eftertanke, förlorar det också sin laddning. Det ses som trivialt, ett ytligt och självfixerat tidsfördriv. Dessutom är selfie-pinnar fula och ofta i vägen.

Han fortsätter:

När traditioner och vanor rör sig nedåt i klasssystemet förlorar de i värde. Det som fungerar som exkluderande klassmarkör när det endast är förunnat de rika, kan uppfattas som vulgärt när det är tillgängligt för massan. (...) När traditionen dessutom handlar om självreflektion och självbespeglning, som gällande selfien, är omgivningens dom än hårdare, vilket behandlingen av Kim Kardashian tydligt visar.

Det är mycket här som spelar väl in i mitt tema kring skam; selfien intresserar mig på grund av sin komplexitet, på grund av att diskussionen för en gångs skull får vara komplex. Det är alldeles för lätt att bortse från saker just för att de är kodade som kvinnliga eller på andra sätt av lägre status. De blir förminskade, hånade, skamfyllda. Ovilja i att acceptera att något kan vara två saker samtidigt är väl i slutändan bara en rädsla för komplexitet. Ingenting är väl någonsin bara en sak? Fler personer kan göra samma sak samtidigt. Något kan stå för flera saker på samma gång. Det betyder inte automatiskt att det är motstridande, saker kan samexistera. Kanske är rädslan för komplexiteten en rädsla för att ge plats och utrymme till något mer, något vi kanske inte är vana vid eller bekväma med.

Jag ser min selfiestick som en kommentar på detta. Den är inte ett svar eller en uppmaning men kanske är den en hyllning. Vem bestämmer selfiekulturen är fult kultur? För kanske första gången i historien så tillhör spegeln oss som identifierar oss som kvinnor. Den tillåter dig att ta den plats som skammen hindrar dig från att

göra. Det finns en patriarkal struktur som uppmanar oss att se ned på, framförallt, unga tjejer som vill titta på sig själva.

Selfiesticken blir en kommentar på den fysiska akten av att sträcka ut din/fälla ut din selfiestick i det offentliga rummet. Att titta på sig själv i spegeln, i ett samhälle var flickor konstant blir tillsagda att de inte är bra nog, fina nog, rena nog, att praktiskt taget aldrig vara nöjda med sig själva, är en motståndreaktion i sig och att göra det i det offentliga rummet, desto mer. Genom att göra spegeln stor och tung så låter jag den ta plats. Den kräver plats. Du kan inte vika ihop den eller gömma den. Den är ett plakat, ett vapen. Estetiken leker med klaschen mellan det anrika självporträttet och den nutida plastiga selfiesticken. Genom att använda tekniker som försilvring och flocking så är objektet i sig nästan sminkat och anspelar på uttrycken som ofta hörs i samband med unga flickor som älskar sin reflektion. Vaxiga snäckor, silikon och låtsaspärlor likaså.

Den leker med föreställningarna om att vara den ytliga, den fåfänga. Men vad den gör är att den vägrar begränsas av skammen som samhället försöker lägga på dem. Den byter inte stil, ursäktar sig inte, sminkar sig inte mindre och tänker inte ta mindre plats, den kräver att värdesättas.

I RELATION TILL FÄLTET

CORPUS

Corpus som tradition är gammal. Starkt hierarkisk och tydligt exkluderande. Härrörande från en tydlig klass som en tydlig markör för en tydlig status. Det är ädla metaller och dyrbara material. Riktigt överklass, en tänker på kungar, på adel, på låsta vitrinskåp. Det var längesen nu.

Anders Ljungberg, nyss tillträdd professor på Ädellab Konstfack (Ljungberg 2015), pratar om när kvinnorna tilläts komma in i fältet, att något hände, inte för att det finns något som heter kvinnlig och manlig form men för att perspektivet vidgades. Det kom nya ögon, nya händer, nya erfarenheter. Allt det här som händer på Ädellab nu är nytt i jämförelse. Corpus har funnits i många HERRANS år. Kvinnor har varit en del av detta de senaste tjugo åren. Ädellab som det ser ut idag, har funnits i tio. Konstfack är inte ett undantagstillstånd, det är inte en plats särställd från allt annat i samhället. Representation står tyvärr inte i direkt relation till förändring.

Medvetenheten kring normer, stereotyper och diskriminering är närvarande men på samma sätt som på andra platser i samhället så reproduceras dem hela tiden, av oss alla. Det finns en medvetenhet på ett teoretiskt plan, i praktiken däremot, ser det ofta ut precis som över allt annars, inte minst på Ädellab.

Jag upplever att det är mycket på gång inom det här fältet just nu, att det finns en aktivitet eller rörelse. Jag upplever att smyckeskonsten ligger lite före corpus men att det är liknande förändringar som sker. Materialen varierar, formerna och uttrycken ändras, traditionen ifrågasätts. Jag tror att det är viktigt att veta var en kommer ifrån, att förstå sin historia, sina referenser och att hitta sin egen definition. Med det sagt så tror jag också på ett närmande till andra fält. Jag tror att just begreppen Corpus, Jewellery och Ädellab kan komma att bli mindre viktiga i framtiden och kanske hamna mer under begrepp som Konsthantverk eller Craft.

JAG I FÄLTET

Min definition av Corpus/Jewellery skulle kunna uttryckas som följande: Jag gör objekt som relaterar till kroppen. Antingen skall de bli burna, hållna, klappade, använda, upplevda eller kända, eller så refererar de till användandet, kännandet etc. Corpus/Jewellery är våra vardagsföremål, våra rutiner och ritualer, de är objekten vi omger oss med dagligen. Jag vill se mitt Corpus/Jewellery som sociala instrument och verktyg, genom detta är de alltså kommunikation. Kommunikation mellan människor som följd av en reaktion, mellan människa och objekt, genom interaktion, i hanterandet av ett objekt eller genom den kommunikation som sker över tid via kvarlevande objekt eller föremål som kommunicerar i sig själva utan att kräva en kropp. Jag särställer nödvändigtvis inte Corpus och Jewellery utan jobbar med båda eller det ena, vad som passar mitt projekt bäst. Detta liknande hur jag resonerar kring material och tekniker, jag väljer utifrån vad jag specifikt vill gestalta. Jag använder mig av tekniker som härstammar från traditionellt silversmide och jag uppfinner mina egna tekniker längs processens gång. Ibland är det tydligt vad som är Corpus och vad som är Jewellery, ibland mindre tydligt.

En kan säga att mitt Corpus/Jewellery är relevant för att vårt fält ska kunna fortsätta närma oss en jämställdhet eller kanske snarare ett öppnare och mer inkluderande förhållningssätt och uttryck. Det krävs att vi aktivt i vår konst använder dessa kunskaper och gör medvetna val för att inte upprätthålla de strukturer vi är

missnöjda med för att kunna bredda vårt fält. Jag är relevant för att jag har ett konstant normkritik i mitt arbete, för att jag använder min Corpus/Jewellery för att ständigt ifrågasätta makt, stereotyper och fördomar. Jag är relevant för att jag i slutändan oftast får prata om koloreringen (rosa) i mina objekt eller den "barnsliga" framtoningen i estetiken. Jag är relevant för att jag ständigt måste påminna mig själv och andra om att "det finns inte feministisk konst, det finns konst som brukar påkalla feministisk uppmärksamhet", (Rosengren Falk 2014). Jag är relevant för att: "Something is good not because it is achieved but because another kind of truth about the human situation, another experience of what is to be a human in short, another valid sensibility, is presented or revealed". Som Susan Sontag säger det i Notes on Camp i mitten på 60-talet (Sontag 1964).

AVSLUT/SLUTSATS

Jag tänker mig känslan av skam som inbyggd i objekt men att de egentligen kommer från abstrakta strukturer, normer och maktkonstellationer. Till exempel så är det inte selfiesticken eller lösnageln i sig som är skamfylld utan bilden vi har av den som bär detta. Framförallt är det också allt detta sammanlagt. När allt detta stämmer överens så har vi lättare att döma, när alla bitar faller på plats. Inbyggt och dolt i selfiesticken/lösnageln ligger klasshatet, föraktet mot det dekorativa, skammen över "dålig smak".

Philip Warkander (Warkander 2015) skriver i sin avhandling This is all fake:

Foucault doesn't consider power to be inherent in one particular individual or position but describes instead value systems as functioning smoothly when all actors within a particular network are in agreement. Behaving in accordance with normative expectations ensures, according to this line of reasoning, a regulatory flow of power through organizations and networks.

När allt inte stämmer överens i ett objekt så synliggörs strukturerna bakom våra värderingar. Kanske tycker vi inte längre att objektet är användbart när dess vanliga funktion inte finns kvar. Kanske förvandlas något från fint till fult när vi byter ut ett eller flera material. När objekten inte bara spelar med, när de inte ser ut eller fungerar så som vi är vana vid, när de börjar skeva, så får vi få syn på något större bakomliggande fenomen. Genom att göra om de här objekten och lyfta fram material

eller tekniker som anses mindre värda kanske jag också kan bygga bort skammen, åtminstone påvisa den men eventuellt också lämna den utanför objekten och utanför oss själva. Genom att leka med skala, material och form så kanske jag kan skapa objekt fria från skam och på detta sätt vill jag leka med folks förutfattade meningar eller fördomar. Jag försöker lista ut var de här gränserna egentligen går och hur mycket av det vi tycker som egentligen kommer inifrån oss själva och vad som kanske är en del av vår ofrivilliga smakfostran.

Jag vill att mitt sammanhållna arbete och dess objekt skall fungera som motståndsstrategier till skam. Motståndsstrategi i den bemärkelse att vi inte behöver lida av den, eller enskilt och i tystnad bära den. Så vad kan vi göra?

Vi kan svara med sårbarhet. Vi kan vara många. Vi kan titta på vår historia och vår nedärvda skam, och sätta ord på den. Vi kan värdesätta det som vi blivit lärda är värdelöst. Vi kan förstora vad de förminskat. Jag vill att vi ska kunna titta på skam och gå vidare därifrån, snarare än att vända den inåt mot oss själva eller tvingas röra oss bort från den utan att vi vill. Enligt Ulrika Dahl (Dahl 2014:337) säger kultur och samhällsteoretikern Sara Ahmed att "att inte vända bort ansiktet från skammen, att stanna i den, är kanske ytterst att acceptera sårbarhet". Jag vill visa på komplexitet och på att något kan vara flera saker samtidigt. Bara för att någonting står för ytlighet så betyder inte det att det inte samtidigt kan finnas medvetenhet. Att något är dekorativt betyder inte att det inte kan vara intellektuellt. Genom att använda ett material som vi känner som en sak, till något helt annat kanske vi också kan titta på det ur ett annat perspektiv, med nya ögon. Jag hoppas kunna flytta fokus från individ till struktur, kanske lätta den bördan som skammen är att bära för någon. Jag ser mitt färdiga arbete som ett tillfälle till möte. Ett andningshål. Jag vill göra objekt som känns lustfyllda. Jag önskar att de är lätta att beröra och beröras av. Jag vill att de ska vara en frigörelse, en lättnad och en trygg plats. Jag anser att det finns fler sätt att fysiskt uppleva objekt mer än att röra vid dem. Vi kan lyssna på dem, lukta på dem, låta dem beröra oss och här vill jag framförallt att de ska upplevas emotionellt. Corpus/Jewellery har en genväg till människor som andra konstformer inte har, på så sätt att vi ofta helt eller delvis känner igen dem från våra vardagsritualer. Jag vill prata om skam genom Corpus/Jewellery för att få en direkt reaktion eller ett instinktivt agerande. Framkalla en känsla. Det ska upplevas med magen och hjärtat. Kanske genom händerna. Allra sist hjärnan. Jag hoppas att känslan kan få föregå

tanken. Skammen är inte logisk. Det är inte hjärnan som reagerar, knappt medvetandet, det är kroppen. Det är en helt och hållet fysisk känsla.

APPENDIX

Some things you cant touch, see or grab. But they are there. Always and everywhere. Silently invading every part of you, your everyday life and the things in it. The less you speak of it the more you have it. The more you have it the less you want and can address it. Shame is not logic, it is not the brain reacting, hardly our conscience, it's the body. It is truly and fully a physical feeling.

For the first time I give myself permission to dig into all of these materials, I indulge in the styles and tastes that I've long felt forbidden for me. I wont be limited in my choices of symbols, coloration or aesthetics in ways that good taste and patriarchal structures have taught me to be. I am letting that guard down and diving in, using it in advantage for my work and my theme. I feast on fake pearls, glitter, shells and plastics. I turn towards what is considered shameful or bad taste and work with it, embrace it and elevate it. Not to show that is the new "right" but to justify for all of the times that I have turned away from it because of shame.

To be a person with feelings of shame is to be a person that automatically will try to turn from itself. Shame is intimately entwined with femininity, it is silently inherited from generation to generation. It is experienced only by some bodies and not others. It is not being able to see your own value. It is the loneliest feeling in the world, but really a marker for something much bigger and deeper than one individual.

It is materialized everywhere around us.

It is not me, but it is not not me.

KÄLLFÖRTECKNING

Ahmed, Sara 2014 (2004). *The cultural politics of emotion (second edition)*. Utgivningsort: Edinburgh. Förlag: Edinburgh University Press.

Ahl, Zandra och Ohlsson, Emma (2001) *Svensk smak*. Utgivningsort: Stockholm Förlag: Ordfront Förlag.

Brown, Brené 2010. "Styrkan i sårbarhet". Ted Talks från 2010-06.

https://www.ted.com/talks/brene_brown_on_vulnerability?language=sv. Kontrollerad 2015-02-13.

Dahl, Ulrika (2014) *Skamgrepp Femme-inistiska essäer*. Utgivningsort: Stockholm. Förlag: Leopard Förlag.

Hermansson, Karin (2012) "*Girls club*" Masteruppsats Konstfack Keramik & Glas

Ljungberg, Anders (2015) *Föreläsning Konstfack 2015-11-12*

Lönnroth, Ami (2008) *Förbannad är jag ganska ofta*. Utgivningsort: Stockholm Förlag: Ordfront Förlag

Rosengren Falk, Katarina (2015) *Föreläsning Konstfack 2014-10-13*

Sontag, Susan (1964) *Notes on camp*.

http://monoskop.org/images/5/59/Sontag_Susan_1964_Notes_on_Camp.pdf.

Kontrollerad 2016-02-24.

Warkander, Phillip (2015). "Sugen på en selfie?". I Bon, <http://bon.se/article/selfiesugen/> 2015-09-07. Kontrollerad 2016-02-13.

Warkander, Phillip (2013). *This is all fake, this is all plastic, this is me.*
A study of the interrelations between style, sexuality and gender in contemporary
Stockholm. Stockholms universitet: Acta. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:609449/FULLTEXT02.pdf>.